

BRISELES IBIS REGULAS PIEMĒROŠANA LATVIJAS TIESĀS

APPLICATION OF THE BRUSSELS IBIS REGULATION BY LATVIAN COURTS

Aleksandrs Fillers, *Dr. iur.*, LL.M

Rīgas Juridiskās augstskolas docents

Summary

In a cross-border dispute, court's first task is to determine jurisdiction. In the European Union, courts most frequently do it on the basis of the Brussels Ibis Regulation. The objective of this article is to demonstrate some of the complexities that Latvian courts have faced when applying the said regulation. The author focuses on two specific examples from the Latvian court practice. They demonstrate two types of errors made by Latvian courts. On the one hand, some of the errors made by Latvian courts could have been avoided in future at the national level. The author hopes that this contribution will help courts in future with this task. On the other hand, some of the complexities cannot be resolved locally. They arise from the (overly) complex nature of some of the provisions of the Brussels Ibis Regulation. However, in such cases, Latvian courts should consider requesting a preliminary ruling from the Court of Justice of the European Union. Unfortunately, the two cases discussed in this article show that courts are not that keen on doing that.

Atslēgvārdi: Briseles Ibis regula, īpaša jurisdikcija, izņēmuma jurisdikcija

Keywords: Brussels Ibis Regulation, special jurisdiction, exclusive jurisdiction

Ievads

Šī raksta mērķis ir kritiski izvērtēt divus nolēmumus no Latvijas tiesu prakses, kuros ir piemērota Briseles Ibis regula: 2016. gada 12. oktobra Rīgas apgabaltiesas lēmumu lietā Nr. C30486115¹ un 2019. gada 21. marta Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-193/2019.² Rīgas apgabaltiesa savā lēmumā interpretēja Briseles Ibis regulas normas par izņēmuma jurisdikciju, bet Augstākā tiesa – normas par izņēmuma un īpašo jurisdikciju. Autora skatījumā abas lietas vieno divi apstākļi: 1) tiesām bija pamats uzdot prejudiciālo jautājumu Eiropas Savienības Tiesai (turpmāk – EST), jo tām bija jālemj par objektīvi neviennozīmīgiem Eiropas Savienības (turpmāk – ES) privāttiesību

¹ Rīgas apgabaltiesas 12.10.2016. lēmums lietā Nr. C30486115. Nav publicēts.

² Augstākās tiesas 21.03.2019. rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKC-193/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5754> [aplūkots 10.03.2020.].

jautājumiem; 2) tiesas pieļāva tādas interpretācijas kļūdas, kuras nākotnē būtu vēlams novērst arī bez vēršanās pie EST.

Rīgas apgabaltiesas lēmums lietā Nr. C30486115

Rīgas apgabaltiesas lēmums ir interesants tādā ziņā, ka tajā ir piemērots Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts, ko tiesas piemēro salīdzinoši reti. Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts paredz, ka izņēmuma jurisdikcija ir: “lietā, kuras priekšmets ir uzņēmēj sabiedrību, citu juridisko personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību izveides spēkā esamība, to darbības izbeigšana vai likvidācija, vai to pārvaldes struktūru pieņemto lēmumu spēkā esamība, – tās dalībvalsts tiesām, kurā ir uzņēmēj sabiedrības, juridiskās personas vai apvienības atrašanās vieta. Lai noteiktu šo atrašanās vietu, tiesa piemēro starptautisko privāttiesību normas [...]”.

Konkrētajā lietā pastāvēja strīds starp Latvijā reģistrētu komercsabiedrību (prasītāja) un Amerikas Savienotajās Valstīs reģistrētu komercsabiedrību (atbildētāja). Prasītāja lūdza tiesai atzīt, ka starp pusēm bijis noslēgts sabiedrības līgums, ar kuru tika izveidota civiltiesiska sabiedrība (personu apvienība) Civillikuma 2241. panta izpratnē, lai iegādātos kādas Latvijas bankas akcijas. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tās jurisdikciju nevar pamatot ar Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punktu, jo prasītājas prasība bija celta par civiltiesiska līguma atzīšanu par spēkā esošu, un tāda prasība neietilpa minētās normas tvērumā. Šī iemesla dēļ pirmās instances tiesa pieņēma lēmumu izbeigt tiesvedību. Par šo lēmumu prasītāja iesniedza blakus sūdzību. To izskatot, apgabaltiesa secināja, ka prasības priekšmets aptvēra arī prasījumu atzīt, ka “ar šo sabiedrības līgumu prasītājs un atbildētājs izveidojuši personas apvienību [...]”.³ Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts bija piemērojams. Taču apgabaltiesas argumentācijā var identificēt divu veidu trūkumus: 1) tiesa neievēroja Briseles Ibis regulas interpretācijas metodoloģijas pamatprincipus, un 2) tiesas lēmums demonstrē arī nepietiekamu izpratni par regulas 24. panta 2. punkta piemērošanas īpatnībām.

Pie pirmās kategorijas var pieskatīt divas apgabaltiesas paustās atziņas. Pirmkārt, apgabaltiesa pārmeta pirmās instances tiesai, ka tā, interpretējot Briseles Ibis regulu, izmantojusi EST sniegto Briseles I regulas interpretāciju. Šāds secinājums ir pretrunā ar Briseles Ibis regulas preambulas 34. apsvērumu, kurā ir tieši norādīts, ka EST prakse, kas attiecas uz Briseles konvenciju un Briseles I regulu, ir piemērojama arī Briseles Ibis regulas interpretācijai. Izņēmums no šī principa būtu pieļaujams tikai tad, ja regulas autori būtu apzināti atkāpušies no iepriekšējās konvencijas vai regulas teksta.⁴

Otrkārt, apgabaltiesa savu kritiku pamatoja arī ar to, ka Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts atšķiroties no analogiskā Briseles I regulas 22. panta 2. punkta. Patiešām, starp abū pantu formulējumiem latviešu valodā pastāv stilistiskas

³ Rīgas apgabaltiesas 12.10.2016. lēmums lietā Nr. C30486115. Nav publicēts.

⁴ Dickinson A., Lein E., James A. (eds.). *The Brussels I Regulation Recast*. Oxford: Oxford University Press, 2015, p. 27, para. 1.71; Magnus U., Mankowski P. (eds.). *European Commentaries on Private International Law*. Vol. I. *Brussels Ibis Regulation*. Köln: Otto Schmidt, 2016, p. 38.

atšķirības.⁵ Tomēr apgabaltiesas lēmumā nav izskaidrots, kādā veidā šādas stilistiskas atšķirības regulu tekstos varēja ietekmēt jurisdikcijas noteikšanu. Taču vēl būtiskāks apstāklis ir tas, ka minēto normu teksts atšķiras tieši latviešu valodā; citās valodās analogiskā norma nav mainījusies. Doktrīnā tiek atzīts, ka principā ES tiesību piemērotājam būtu jāiepazīstas ar tiesību normas tekstu visās oficiālajās ES valodās.⁶ Šāda pieeja diez vai ir praktiski realizējama. Tomēr tiesai vajadzēja izmantot vismaz vienu alternatīvu versiju (citā ES oficiālā valodā), pirms nākt pie secinājuma, ka starp abām regulām pastāv būtiska atšķirība.

Taču apgabaltiesas argumentācija ir arī tādi trūkumi, kas saistīti tieši ar Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkta izpratni. Un tas nav pārsteidzoši, jo minētā norma ir objektīvi neskaidra un sarežģīta. Pirmkārt, pats normas tvērums nav acīmredzams. Tiesību doktrīnā tiek norādīts, ka Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts varētu tikt piemērots arī tādām sabiedrībām, kurām nav juridiskās personas statusa.⁷ Taču šīs atziņas piemērošana praksē nav acīmredzama. Kā jau minēts iepriekš, tad pirmās instances tiesa uzskatīja, ka prasības priekšmets bija sabiedrības līguma atzīšana par noslēgtu. Tādējādi šāda prasība vispār neietilpa izņēmuma jurisdikcijas tvērumā. Tomēr apgabaltiesas ieskatā šāda prasība neizbēgami lika izvērtēt arī civiltiesiskas sabiedrības (personu apvienības) esamību. Autora skatījumā, lai atrisinātu šo viedokļu pretrunu, apgabaltiesai bija pamats uzdot prejudiciālo jautājumu EST. EST atbilde varētu sniegt būtisku pienesumu jautājumā par regulas 24. panta 2. punkta tvērumu, kas ir objektīvi neviennozīmīgs attiecībā uz tādām personu apvienībām, kurām nav juridiskās personas statusa.

Taču regulas 24. panta 2. punkta tvēruma noteikšana nebija vienīgā grūtība, ar kuru nācās saskarties apgabaltiesai. Arī minētās normas piesaiste ir neskaidra. Apgabaltiesa nepareizi secināja, ka sabiedrības atrašanās vietu varēja noteikt, atsaucoties uz regulas 63. pantu. Patiešām, regulas 63. pants ir izmantojams, lai noteiktu uzņēmējsabiedrības vai citas juridiskās personas, vai fizisku un juridisku personu apvienības domicilu; taču tas nav piemērojams tieši tajā gadījumā, kad jurisdikciju nosaka saskaņā ar regulas 24. panta 2. punktu.

Šādu secinājumu pamato šādi apsvērumi. Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punktā ir tieši norādīts, ka tajā uzskaitīto subjektu "atrašanās vietu" nosaka saskaņā ar starptautisko privāttiesību normām. Proti, ar to ir domāts, ka tiesai ir jāpiemēro savas nacionālās kolīziju normas, lai noteiktu šo "atrašanās vietu". Šāds risinājums ir saglabājies no Briseles konvencijas.⁸ Tā mērķis bija nodrošināt sakrītību starp jurisdikciju un piemērojamo likumu juridiskām personām, un Briseles konvencijas autori vēlējās, lai tieši kolīziju norma kalpotu vienlaikus arī

⁵ Briseles I regulas 22. panta 2. punkts bija formulēts (latviešu valodā): "šādām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila tiesvedībā, kuras priekšmets ir uzņēmējsabiedrību, citu juridisku personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību struktūras spēkā esamība [...]". Savukārt Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts ir formulēts (latviešu valodā): "šādām dalībvalsts tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no pušu domicila lietā, kuras priekšmets ir uzņēmējsabiedrību, citu juridisko personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību izveides spēkā esamība [...]".

⁶ Dickinson A., Lein E., James A. 2015, pp. 17–18, para. 1.49; Magnus U., Mankowski P. 2016, p. 43.

⁷ Magnus U., Mankowski P. 2016, p. 572.

⁸ Sk.: *ibid.*, p. 561.

par jurisdikcijas normu.⁹ Šo mērķi nevarēja panākt, unificējot jurisdikcijas normas, jo Briseles konvencijas sākotnējās dalībvalstis izmantoja divu veidu kolīziju normas juridiskām personām. Nīderlande izmantoja “reģistrācijas/inkorporācijas teoriju”,¹⁰ kas paredzēja, ka juridiskai personai piemēro tās valsts likumu, kurā juridiskā persona ir reģistrēta.¹¹ Pārējās dalībvalstis izmantoja “patiesā sēdekļa teoriju”.¹² Saskaņā ar to juridiskām personām piemērojamo likumu noteica pēc to faktiskās pārvaldes vietas.¹³ Briseles konvencijai bija jānodrošina, ka tādas valsts tiesai, kurā izmanto “reģistrācijas teoriju”, būtu izņēmuma jurisdikcija, ja juridiskā persona būtu reģistrēta attiecīgajā dalībvalstī. Savukārt tādas valsts tiesai, kura izmanto “patiesā sēdekļa teoriju”, būtu izņēmuma jurisdikcija, ja juridiskās personas patiesais sēdekļis atrastos attiecīgajā dalībvalstī.

Tātad, nosakot jurisdikciju saskaņā ar Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punktu, apgabaltiesa nevarēja atsaukties uz regulas 63. pantu. Taču kā gan Latvijas tiesai būtu jāpiemēro regulas 24. panta 2. punkts? Atbildēt uz šo jautājumu ir sarežģīti divu iemeslu dēļ: 1) Latvijas kolīziju normu specifiskas dēļ; 2) objektīvu neskaidribu dēļ par Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkta piemērošanu tādām sabiedrībām, kurām nav juridiskās personas statusa.

Latvijas “vietējā specifika” ir saistīta ar neskaidro “patiesā sēdekļa teorijas” statusu Latvijas kolīziju tiesībās. Civillikuma 8. panta trešajā daļā ir noteikts, ka juridiskas personas tiesību un rīcības spēja nosakāma pēc viņas valdes atrašanās vietas likuma. Tomēr, lai arī “[...] Civillikuma 8. pants formāli seko patiesā sēdekļa teorijai, praksē patiesā sēdekļa teorija nekad nav bijusi izmantota [...]. De facto valda “reģistrācijas vietas” teorija [...]”.¹⁴ Šādā situācijā pašām Latvijas tiesām būtu jānāk pie secinājuma, kāda kolīziju norma īsti darbojas Latvijā, jo tas atvieglotu arī izņēmuma jurisdikcijas noteikšanu saskaņā ar Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punktu.

Taču ir arī cits jautājums: ja Latvijas tiesas dotu priekšroku “reģistrācijas vietas” teorijai, vai to varētu piemērot, lai noteiktu izņēmuma jurisdikciju strīdā par tādas sabiedrības esamību, kurai principā nav nedz juridiskās personas statusa, nedz reģistrācijas. Apskatāmajā lietā strīds bija saistīts tieši ar tādas sabiedrības atzīšanu. Vai šādā gadījumā dalībvalstīm nebūtu citas iespējas, kā vien piemērot patiesā sēdekļa teoriju?¹⁵ Un arī tās piemērošana ir sarežģīta: kur atrastos valde, ja runa ir par tādu personu apvienību, kurai nav šādas institūcijas, bet tās dalībnieki atrodas dažādās valstīs un nav iespējams konstatēt konkrētu vietu, kurā tiktu pieņemti lēmumi par sabiedrības liguma izpildi?

⁹ Sk.: Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, signed in Lugano on 30 October 2007 – Explanatory report by Professor Fausto Pocar, para. 96–97. Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52009XG1223\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52009XG1223(04)) [aplūkots 10.03.2020.]; Magnus U., Mankowski P. 2016, p. 571.

¹⁰ Kieninger E.-M. The Legal Framework of Regulatory Competition Based on Company Mobility: EU and US Compared. German Law Journal, 2005, pp. 759–760.

¹¹ Behrens P. Centros and the Proper Law of Companies. In: Ferrarini G., Hopt K. J., Wymeersch E. (eds.). Capital Markets in the Age of the Euro. Cross-Border Transactions, Listed Companies and Regulation. The Hague: Kluwer Law International, 2002, p. 505.

¹² Kieninger E.-M. 2005, pp. 759–760.

¹³ Ibid., p. 744.

¹⁴ Precinieks G. Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrētai sabiedrībai piemērojamais likums: vai atvadas no kolīzijas tiesiskā regulējuma? Grām.: Tiesību integrācija un jaunrade – kā rast pareizo līdzsvaru. Latvijas Universitātes 71. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2013, 195.–196. lpp.

¹⁵ Vismaz tekstuāli Civillikuma 8. panta trešā daļa būtu attiecināma tikai uz juridiskām personām.

Autora skatījumā atbildes uz šiem jautājumiem ir nesaraucjami saistītas ar jau minēto jautājumu par regulas 24. panta 2. punkta tvērumu. Lai saņemtu atbildi uz visu šo jautājumu kopumu, Rīgas apgabaltiesai vajadzēja uzdot prejudiciālo jautājumu EST, lūdzot paskaidrot, vai Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkts vispār ir piemērojams strīdā par civiltiesiska sabiedrības līguma spēkā esamību un kā tehniski būtu piemērojama tā piesaiste. EST atbilde ļautu labāk izprast Briseles Ibis regulas 24. panta 2. punkta piemērojamības iespējas un tā piemērošanas tehniku šādos gadījumos.

Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKC-193/2019

Arī Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmums norāda uz zināmiem trūkumiem Latvijas tiesu praksē attiecībā uz Briseles Ibis regulas piemērošanu. Lēmumā ir sniegta atziņa par Briseles Ibis regulas 24. panta 4. punkta un 7. panta pirmās daļas a) punkta piemērošanu. Regulas 24. panta 4. punkts paredz, ka lietā attiecībā uz tādu patentu, preču zīmju, dizainparaugu vai citu līdzīgu tiesību reģistrāciju vai spēkā esamību, kas jādeponē vai jāreģistrē, – tās dalībvalsts tiesām ir izņēmuma jurisdikcija, kurā deponēšana vai reģistrācija ir pieteikta vai veikta vai kurā to uzskata par veiktu saskaņā ar kāda ES instrumenta vai starptautiskas konvencijas noteikumiem. Savukārt saskaņā ar regulas 7. panta pirmās daļas a) punktu īpašā jurisdikcija lietās, kas attiecas uz līgumiem, ir attiecīgās saistības izpildes vietas tiesai.

Konkrētajā lietā Latvijā reģistrēta komercsabiedrība (prasītāja) bija iesniegusi prasību, lūdzot atzīt par spēkā neesošu līgumu par preču zīmes atsavināšanu, kas ticis noslēgts starp Jaunzēlandes sabiedrību – preču zīmes atsavinātāju – un kādu personu ar domicilu Spānijā (atbildētāja). Pēc prasītājas domām, Jaunzēlandes sabiedrībai, kas bija izslēgta no Jaunzēlandes komercsabiedrību reģistra, nebija nepieciešamās tiesībspējas un rīcībspējas, lai noslēgtu šādu līgumu.

Rīcības sēdes lēmumā Augstākā tiesa secināja: lai arī zemākās instances tiesas nepamatoti nebija izvērtējušas starptautiskās jurisdikcijas esamību saskaņā ar Briseles Ibis regulas normām, tomēr tiesu kļūdas nebija novedušas pie nepareizas pārrobežu jurisdikcijas noteikšanas. Pamatojot šo secinājumu, Augstākā tiesa pareizi norādīja, ka šajā gadījumā nebija piemērojams Briseles Ibis regulas 24. panta 4. punkts, jo tas esot attiecināms tikai uz prasībām par pašu reģistrējamo intelektuālā īpašuma tiesību reģistrāciju vai spēkā esamību, bet konkrētajā lietā prasības priekšmets bija līguma atzīšana par spēkā neesošu.¹⁶

Tomēr Augstākās tiesas ieskatā tas nenozīmēja, ka Latvijas tiesām nebija jurisdikcijas izskatīt konkrēto strīdu. Tieši pretēji – Augstākā tiesa norādīja, ka saskaņā ar Briseles Ibis regulas 7. panta pirmās daļas a) punktu jurisdikcija bija Latvijas tiesām, jo līguma izpilde bija veicama, pārreģistrējot preču zīmi Latvijas Republikas Patentu valdē. Tātad arī preču zīmes atsavināšanas līguma izpildes vieta bija Latvijā.

Doktrīnā ir izteikts viedoklis, ka “lieta attiecas uz līgumiem” arī tad, ja prasību ceļ trešā persona, kas nav līguma dalībnieks, lūdzot atzīt līgumu par spēkā

¹⁶ Augstākā tiesa pamatoti atsaucās uz EST 16.11.2016. spriedumu lietā C-417/15 Wolfgang Schmidt pret Christiane Schmidt. Šajā lietā EST noteica, ka prasības priekšmets nav lietu tiesības saistībā ar nekustamo īpašumu, ja prasība ir celta par dāvinājuma akta atzīšanu par spēkā neesošu dāvinātāja rīcībspējas trūkuma dēļ. Šāda prasība neietilpst Briseles Ibis regulas 24. panta 1. punkta tvērumā.

neesošu.¹⁷ Tomēr būtu interesanti uzzināt arī Augstākās tiesas viedokli šajā jautājumā. Diemžēl lēmumā nav izvērtēts, vai attiecīgā Briseles Ibis regulas norma vispār ir piemērojama gadījumā, kad prasību ceļ persona, kura nav līguma puse. Tā kā jautājums nav viennozīmīgs, iespējams, arī to vajadzētu risināt ar prejudiciāla jautājuma palīdzību.

Rīcības sēdes lēmumā ir arī otrs trūkums. Proti, saskaņā ar Briseles Ibis regulas 7. panta pirmās daļas a) punktu jurisdikcija nosakāma pēc attiecīgās saistības izpildes vietas. Minētā norma neparedz iespēju visu līgumu pakļaut vienam forumam. Piemērojot minēto normu, jurisdikcija ir jānosaka konkrētai saistībai, nevis visam līgumam.¹⁸ Tas pēc būtības padara apgrūtinātu minētās normas piemērošanu prasībām, ar kurām tiek prasīts atzīt līgumu par spēkā neesošu. Tiesību doktrīnā ir sniegti vairāki piedāvājumi, kā risināt šādu situāciju, taču piemērotākais risinājums nav acīmredzams.¹⁹ Principā Augstākajai tiesai būtu bijis jāuzdod jautājums EST, jo no šī jautājumu risinājuma bija atkarīgs arī secinājums, vai lieta varēja tikt izskatīta Latvijā.

Taču šī raksta kontekstā autors vēlētos vērst uzmanību arī uz daudz vienkāršāku jautājumu, kuru pareizi atrisināt Augstākā tiesa varēja arī bez EST iesaistīšanas. No Augstākās tiesas rīcības lēmuma skaidri izriet: ja reiz Latvijas tiesām ir starptautiskā jurisdikcija, tad nacionālo jurisdikciju (piekritību) nosaka nacionālās tiesību normas. Šāds secinājums atbilst arī Latvijas tiesību doktrīnā izteiktajam viedoklim, ka “[...] Briseles Ibis regulas II nodaļas mērķis ir noteikt piekritīgo valsts tiesu pārrobežu civilstrīdos un komercstrīdos [...]. Šīs regulas normas nav piemērojamas, lai noskaidrotu attiecīgās dalībvalsts piekritīgo tiesu”.²⁰ Šāds viedoklis nav pareizs. EST savā praksē ir norādījusi, ka īpašās jurisdikcijas pamati nosaka gan starptautisko, gan nacionālo jurisdikciju.²¹ Arī ārvalstu tiesību doktrīnā tiek norādīts, ka visi īpašās jurisdikcijas pamati, kas ietverti Briseles Ibis regulas 7. pantā (izņemot tā 6. punktu), nosaka arī nacionālo jurisdikciju.²²

Apkopojot iepriekšminēto, ir jāsecina, ka Augstākā tiesa palaida garām iespēju uzdot EST prejudiciālo jautājumu par Briseles Ibis regulas 7. panta pirmās daļas a) punkta piemērojamību trešās personas prasībai atzīt līgumu par spēkā neesošu. Šādam prejudiciālam jautājumam varēja būt gan teorētiska, gan praktiska nozīme, kas padarītu skaidrāku regulas piemērošanu arī citās dalībvalstīs. Vienlaikus Augstākā tiesa savā lēmumā ir palaidusi garām iespēju paskaidrot zemākstāvošām tiesām, ka Briseles Ibis regulas 7. pants iekļauj normas, kas nosaka arī nacionālo jurisdikciju, un tām ir prioritāte pār nacionālajos normatīvajos aktos ietvertajām piekritības normām.

¹⁷ Magnus U., Mankowski P. 2016, p. 173.

¹⁸ *Ibid.*, pp. 245–246.

¹⁹ Piedāvāto risinājumu uzskaitījumu sk.: *ibid.*, p. 249.

²⁰ Vingris M. Briseles Ibis regulas piemērojamības noskaidrošana un jurisdikcijas noteikšana Latvijas tiesu praksē. Jurista Vārds, 2019, Nr. 43.

²¹ EST ir norādījusi, ka “Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmā ievilkuma, nosakot gan starptautisko jurisdikciju, gan teritoriālo jurisdikciju, mērķis ir [...] tieši noteikt kompetento tiesu, neatsaucoties uz dalībvalstu iekšējiem noteikumiem”. EST 03.05.2007. spriedums lietā C386/05 Color Drack GmbH pret Lexx International Vertriebs GmbH, 30. rindkopa.

²² Magnus U., Mankowski P. 2016, pp. 144–145. Tas atbilst arī Briseles konvencijas autoru izpratnei. Sk.: Report on the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters by P. Jenard, p. 22. Pieejams: http://aei.pitt.edu/1465/1/commercial_report_jenard_C59_79.pdf [aplūkots 10.03.2020.].

Kopsavilkums

1. Komentētajās lietās tiesām bija objektīvi sarežģīts uzdevums – mēģināt piemērot tādas Briseles Ibis regulas normas, par kuru pareizu izpratni turpinās strīdi visā Eiropā. Šajā kontekstā tiesām bija rūpīgi jāapsver iespēja uzdot prejudiciālo jautājumu. EST atbilde būtu noderīga ne tikai konkrētajās lietās, bet arī uzlabotu Briseles Ibis regulas izpratni citās dalībvalstīs.
2. Vienlaikus abās lietās tiesas bija pieļāvušas arī tādas kļūdas, kuras tās pašas varēja novērst. Īpaši tas attiecas uz Augstāko tiesu, kurai būtu bijis jāprecizē, ka Briseles Ibis regula tomēr var noteikt arī nacionālo jurisdikciju.
3. Tomēr tiesas diez vai ir pelnījušas pārlieku skarbu kritiku. Daudzās ES dalībvalstīs nacionālās tiesas, piemērojot ES starptautisko privāttiesību normas, var izmantot bagātīgu akadēmisko materiālu, kas acīmredzami atvieglo normu piemērošanu. Latvijā ES starptautisko privāttiesību normas ir salīdzinošai vāji skaidrotas akadēmiskā līmenī. Bez šādas akadēmiskās bāzes nav pārsteigums, ka tiesām ne vienmēr veicas ar šo normu piemērošanu.